

Vuoden tiedekirja -palkinto kehitysbiologeille

Vuoden tiedekirja -palkinto on myönnettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnan vuosikokouksen yhteydessä teoksen *Kehitysbiologia. Solusta yksilöksi* (Kustannus Oy Duodecim) kirjoittajille. Kirjan päätoimittajana toimi professori **Hannu Sariola** ja muina kirjoittajina **Mikko Frilander**, **Tapio Heino**, **Jukka Jernvall**, **Juha Partanen**, **Kirsi Sainio**, **Marjo Salminen** ja **Irma Thesleff**.

Palkinto on suuruudeltaan 4000 euroa.

Palkinnon myöntävät Tieteellisten seurain valtuuskunta ja Suomen tiedekustantajien liitto, joiden asettamaan palkintoraatiin kuuluivat professori **Mikael Fortelius**, professori **Lea Laitinen** ja dosentti **Kalle Michelsen**.

Paitsi että raati piti palkittua kirjaa vankkaan tutkimukseen ja tuoreimpiin tietoihin perustuvana kiinnitettiin erityistä huomiota siihen, että kirja julkaistiin suomeksi: ”Tällä hetkellä suomalaisia tutkijoita palkitaan englanniksi kirjoittamisesta. Tilanne on kuitenkin johtanut suomen kielen käytön supistumiseen monilla tieteenaloilla. Nyt palkittavan kirjan kirjoittajat ja kustantaja ovat tehneet toisenlaisen ratkaisun: kirja on kirjoitettu suomeksi ja niin ymmärrettävästi, että siihen voi syventyä jopa maallikko.”

Tiedekirja-palkinnon saajat (vas.) Jukka Jernvall, Tapio Heino, Juha Partanen, Irma Thesleff, Ulla Salmi, Hannu Sariola, Marjo Salminen, Kirsi Sainio, Mikko Jalanko ja Mikko Frilander. Kuva: Pirjo Mäenpää.

Raati myönsi lisäksi Kunniamaininnan **Elena Hellberg-Hirnille** teoksesta *Imperial Imprints. Post Soviet St. Petersburg* (SKS).

Kehitysbiologia-teoksen arvioi Anto Leikola toisaalla tässä lehdessä, Hellberg-Hirnin kirjaan palataan myöhemmin.

Suomessa kirja kuuluu keskeisellä tavalla kulttuuriin ja siten lehtien kulttuurisivuille ja radion sekä television kulttuuri- ja kirja-ohjelmiin. Tiedekirja onkin sitten toinen juttu. Tiedekirjat ja tiedekirjapalkinnot jätetään usein kulttuurikäsitteen ulkopuolelle, niitä ei ilmeisesti arvioida riittävän luoviksi, henkisen työn saavutuksiksi jotta ne hellyttäisivät kulttuuri-toimitusten portsarit, niitä ei pidetä oikeina kirjoina – ainakin mikäli liikkuvat luonnontieteiden maailmassa. Sitä huomionarvoisempaa onkin, että TV1:n Kulttuuriuutiset on ohjelman alusta alkaen ymmärtänyt myös tieto- ja tiedekirjat kirjoiksi ja siten Kulttuuriin kuuluviksi, käsittelevät kirjat sitten historiaa taikka kehitysbiologiaa. Hyvä.

Valtuuskuntaan uusia tieteellisiä seuroja

Tieteellisten seurain valtuuskunta hyväksyi vuosikokouksessaan perjantaina 19.3. kuusi uutta tieteellistä yhdistystä jäsen seurakseen. Hyväksytyiksi tulivat *Glosa – Keskiajan tutkimuksen seura*, *Maaseutuoikeuden seura*, *Suomen lääketieteen filosofian seura*, *Suomen optiikan seura*, *Teologinen Julkaisuseura* ja *Satakunnan historiaseura*. Yhteensä valtuuskuntaan kuuluu nyt 231 tieteellistä seuraa kaikilta tieteen aloilta.

Uusia jäseniä hallitukseen

Samassa vuosikokouksessa valtuuskunnan hallitukseen valittiin erovuoroisten jäsenten tilalle tiukan äänestyksen jälkeen professori **Aatos Lahtinen** (Suomen Matemaattinen yhdis-

tys), dosentti **Kyllikki Tiensuu** (Suomen Kirkkohistoriallinen Seura) ja professori **Hannu Sariola** (Suomalainen Lääkäriseura Duodecim). Valinnassa jouduttiin jopa turvautumaan uusintäänestykseen kolmen suosituimman kandidaatin selville saamiseksi.

Suomalainen Tiedekatemia ja Suomen Tiedeseura nimesivät hallitukseen edustajikseen seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi edelleen profesori **Matti Saarniston** ja professori **Carl G. Gahmbergin**.

Tarkkaavainen hallituskokoonpanon tarkkailija voisi panna merkille, että yhteiskuntatieteilijöitä 15:n jäsenen joukossa ei ole lainkaan. Jos ei niitä kukaan ole ehdottamassa, ei niitä voi valitakaan. Mihän on kadonnut yhteiskuntatieteilijöiden yhdistysaktiivisuus?

Villa Lante 50 vuotta

Suomen Rooman-instituutti Villa Lante täyttää 50 vuotta 29. huhtikuuta, ja paikalle on luonnollisesti kutsuttu mm. Tasavallan presidentti, Eduskunnan puhemies sekä opetus- ja ulkoministerit.

Instituutin arvo ymmärretään nykyisin laajalti, mutta vanhat lehtileikkeet osoittavat vakuuttavasti, että arvostus on ollut korkea alusta alkaen: Helsingin Sanomat kertoi 1.10.1953 otsikolla ”Pääministeri Roomaan”, että pääministeri Urho Kekkonen ei osallistu uudesta hallituksesta käytäviin neuvotteluihin, koska on päättänyt mieluummin matkustaa Roomaan ”tutustumaan sinne perustettavaan Suomi-instituuttiin, Villa Lanten korjaustöiden nykyiseen vaiheeseen”.

Villa Lanten 50-vuotisjuhla edeltää 14.–15.4. järjestettävä kansainvälinen seminaari, jossa arvioidaan laajalti instituutin merkitystä, siellä harjoitettua tutkimusta sekä esitellään ajankohaisia tutkimushankkeita.

Juhlavuoden kunniaksi on lisäksi tuotettu omaa Villa Lante -viiniä (valkoista ja punaista, oikein kelvollisia, tuottajana Villa Simone Monteporzio Catonessa), maalishuhtikuun aikana on ilmestynyt **Liisa Suvikummun** toimittamana *Rooma – kirjailijan kaupunki* (SKS) ja **Andreo Larsenin** ja kumppaneiden toimittamana *Herkullista historiaa – Villa Lanten Ystävien ruokakirja* (WSOY). Instituutti esittäytyy syksyllä mm. Turun kirja- ja tiedemessuilla (1.–3.10.) ja marraskuussa (4.11.) pidetään juhlavuoden

Suomen-pääjuhla, jonka yhteydessä julkistetaan myös instituutin historiateos (kirjoittajina prof. **Päivi Setälä**, prof. **Juha Sihvola**, FM **Timo Keinänen** ja FM **Liisa Suvikumpu**). Amos Andersonin taidemuseo esittelee marraskuussa avautuvassa näyttelyssään Villa Lanten ateljeessa 50 vuoden aikana työskennelleiden taiteilijoiden töitä.

Villa Lanten johtajana toimii tällä hetkellä professori **Mika Kajava**.

Kiukkuhiiret Hollantiin

Åbo Akademi on lopettanut hiirulan ylläpidon, kertoo Åbo Akademin lehti *Meddelanden* 4/2004. Nämä kaksi jalostettua hiirikantaa, erityisen kiukkuiset ja toisaalta lauhkeat nynnyhiiret, ovat antaneet panoksensa tieteelle jo vuodesta 1959, kun **Kari** ja **Kirsti Lagerspetz** perustivat tämän oman ”tutkimusryhmänsä” Turun yliopistolla ja ryhtyivät tutkimaan niiden tunneilmiasua. 1970-luvun alussa hiiret muuttivat Kirsti Lagerspetzin mukana Åbo Akademin psykologian laitokselle. Nyt hiiritutkimus on tältä osin tullut tiensä päähän ja hiirten valioyksilöt on siirretty Hollantiin suvunjatkopuuhiihin. Osa jatkaa vielä yhteisen hyvän nimissä pakastettuina aivoina ja häntinä Lontoon King’s Collegessa.

Esseekokoelmassaan *Mitä tulee mieleen. Psykologin esseitä* (Tammi 2000) Kirsti muistelee hie-man huvittuneesti tutkimustyön alkuvaiheita: ”Tutkimusaiheeni, ”Perinnöllisten ja ympäristötekijöiden vaikutus hiirten aggressiivisuuden kehittymiseen”, oli Suomessa uutta. Kukaan ei ollut tullut ajatelleeksi, että psykologi voisi tutkia mitään niin älytöntä”. Monitieteisyyden ja laaja-alaisen opiskelun voimakkin on siten tullut jo ammoin todistetuksi: Lagerspetz toteaa, että ”aihe tuli mieleeni, kun olin humanististen aineiden lisäksi opiskellut Helsingin yliopistossa perinnöllisyystiedettä kandidaatin tutkintoni varten”.

Prunus – Vuoden puusuku 2004

Vuoden puusuvuksi on Dendrologian Seura valinnut *Prunus*-suvun, johon kuuluvat mm. kirsikat, tuomet, luumut ja mantelit.

Jan Rydman